

Ewa Ledniowska (ewaled@vp.pl),

Rafał Koszek (rafa1812mosto@gmail.com)

*Studenckie Koło Naukowe Geografów Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie
ul. Podchorążych 2, 30-084 Kraków, Polska*

Chińskie inwestycje na Świecie i w Polsce jako skutek dynamicznego rozwoju gospodarki Państwa Środka

*„Nie odkryjemy nowych oceanów,
jeśli nie będziemy mieli odwagi
stracić z oczu znane brzegi.”*

/ Andre Gide /

Streszczenie

Współcześnie Chiny są jedną z największych i najszybciej rozwijających się gospodarek na Świecie. Przejawem rosnącego potencjału gospodarczego jest międzynarodowa ekspansja kapitałowa Państwa Środka. W ostatnich latach coraz większą uwagę chińskich korporacji transnarodowych skupia Europa Środkowo-Wschodnia. Wejście na rynki krajów dawnego Bloku Wschodniego, ma ułatwić chińskim przedsiębiorcom rozszerzenie wpływów gospodarczych na terenie całej Europy. Coraz więcej państw przywiązuje dużą wagę do zacieśniania relacji z Chinami ze względu na ich wzrastające znaczenie w gospodarce światowej. Dowodem na wyżej przedstawione zjawiska była niedawna wizyta w Polsce premiera Chin Wen Jia Bao, której celem było nawiązanie porozumienia gospodarczego między obydwojma państwami. Efektem spotkania było podpisanie „Strategicznego Partnerstwa” co stawia nasz kraj na pozycji jednego z liderów Europy Środkowo-Wschodniej w stosunkach gospodarczych z Państwem Środka.

Niniejsze opracowanie ma na celu analizę badanego zjawiska, na podstawie dostępnych materiałów źródłowych, danych statystycznych, raportów branżowych oraz kwerendy prasowej. Praca podzielona jest na 4 zasadnicze części.

Pierwszy fragment zajmuje się przedstawieniem ogólnego zarysu współpracy gospodarczej Chin i Polski. Druga część przedstawia sytuację gospodarczą Chin, głównie pod kątem inwestycji zagranicznych na świecie. Po krótkim przedstawieniu procesu dynamicznego rozwoju gospodarczego w ciągu ostatnich 30 lat (po rewolucji społeczno-ekonomicznej wprowadzonej przez Deng Xiaopinga), nastąpi analiza wartości chińskich inwestycji na świecie. Połączona będzie ona z ich uwarunkowaniami, polityką zagraniczną prowadzoną przez Państwo Środka, głównymi tendencjami BIZ wychodzącymi z Chin na przestrzeni ostatnich lat. Trzecia z kolei ujmuje BIZ napływające do Polski na tle Europy Środkowo-Wschodniej. Czwarta część ma na celu pokazanie poszczególnych chińskich przedsiębiorstw inwestujących w Polsce. Zbadane zostanie, czy dynamiczny rozwój chińskiej gospodarki oraz ich ekspansja w postaci inwestycji zagranicznych na świecie, przełożyła się na wartość kapitału oraz liczbę podmiotów napływających z Chin do Polski. Przedstawione zostanie również rozmieszczenie chińskich BIZ w Polsce.

Słowa kluczowe:

chińskie inwestycje zagraniczne, BIZ w Polsce, rozwój chińskiej gospodarki

WPROWADZENIE

Praca powstała na podstawie analizy kwerendy prasowej, danych statystycznych, raportów branżowych. We współczesnej literaturze brak kompleksowego przedstawienia niniejszego tematu ze względu na jego pionierski charakter. Celem opracowania jest zbadanie, czy dynamiczny rozwój chińskiej gospodarki przełożył się na wartość inwestycji zagranicznych prowadzonych przez przedsiębiorstwa z Państwa Środka na świecie oraz w Polsce. Nastąpi próba przedstawienia rozmieszczenia najważniejszych podmiotów gospodarczych z Państwa Środka inwestujących w Polsce. Autorzy będą się starali również określić możliwości wejścia chińskich inwestorów na rynek polski na podstawie artykułów pojawiających się w ostatnim czasie w prasie ekonomicznej.

W niniejszej pracy inwestycje zagraniczne traktuje się jako Bezpośrednie Inwestycje Zagraniczne, tak jak przyjmuje się w publikacjach Narodowego Banku Polskiego oraz jak są utożsamiane przez instytucje międzynarodowe (m.in. OECD). W definicji tej, oprócz wskazania wymaganego poziomu 10% udziałów inwestora zagranicznego w akcjach w danym przedsiębiorstwie, podkreśla się chęć wpływu obcokrajowca na zarządzanie firmą oraz jego długofalowe zainteresowanie działalnością w danym kraju. Zatem jednoznacznie odróżnia się bezpośrednie inwestycje zagraniczne od inwestycji portfelowych (Dziemianowicz, 2006).

Pracą przybliżająca aktywność chińskich firm w Polsce jest artykuł Wiśniewskiego (2011). Z kolei Gradziuk, Szczudlik-Tatar (2012) prezentują perspektywy rozwoju współpracy gospodarczej Polski z Państwem Środka. Współpracę gospodarczą Chin z krajami Europy Środkowo-Wschodniej opisuje raport CEED Institute (2012), skupiający się również na polsko-chińskich relacjach ekonomicznych. Równie wartościowym raportem jest opublikowany przez Thinktank dossier (Rabiej, Bonikowska; 2011) na temat strategii rozwoju Chin i współpracy Polska-Chiny. Nie brakuje również prac opisujących wzrost globalnego znaczenia ChRL - Żmuda (2009), Herman (2007). Gugler, Boie (2008) prezentują determinanty i strategię Chińskich Korporacji Międzynarodowych. Brakuje jednak analizy inwestycji z Państwa Środka, ich wartości ujęcia sektorowego czy regionalnego, szczególnie w odniesieniu do Polski.

Pierwszymi owocami zacieśniania więzi ekonomicznych między Polską a Chinami było wznowienie bezpośrednich lotów z Pekinu do Warszawy oraz wejście na rynek Polski dwóch z czterech największych chińskich banków Bank of

China oraz ICBC, które mają ułatwiać chińskim przedsiębiorcom inwestycje w Polsce. Jednak należy pamiętać, że w nie wszystkich dziedzinach istnieją możliwości rozwoju bliskiej współpracy, ze względu na istniejące różnice kulturowe, gospodarcze czy polityczne. Istotnym działaniem, powinien być wzrost polskiego eksportu i zachęcenie chińskich przedsiębiorstw do inwestowania w Polsce. Dogodne warunki inwestycyjne oferowane przez Polskę w 14 specjalnych strefach ekonomicznych, spowodowały utworzenie już 230 tys. miejsc pracy przy zainwestowaniu 73 mld zł. Na obszarach SSE prowadzone są ponadto działania informacyjne jak i promocyjne. Możliwość zwolnienia z podatku CIT, ulgi w podatku od nieruchomości oraz doradztwo należą do najważniejszych zachęt dla chińskich inwestorów.

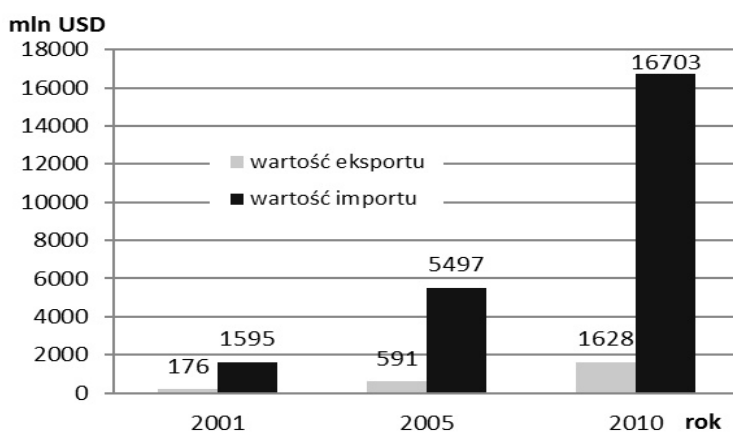
Polska nie ma spójnej strategii relacji ekonomicznych z Chinami. Resorty prowadzą odrębne polityki względem „swoich” spółek i obszarów odpowiedzialności stosunku do strategicznych projektów dotyczących chińskich inwestycji w Polsce brakuje analizy ich skutków. Chaotyczne, krótkoterminowe działania są widoczne w całej polskiej promocji gospodarczej, ale w szczególności wobec Chin, których rynek – jak żaden inny – wymaga systematyczności, stanowczości, strategii, długofalowego podejścia i stosowania jasnych mierników sukcesu (Rabiej, Bonikowska; 2011).

POLSKO-CHIŃSKIE STOSUNKI GOSPODARCZE

W ostatnich kilku latach, mimo wysokiej dynamiki wzrostu gospodarczego jak i handlu zagranicznego, gospodarka Polski wyróżnia się widoczną asymetrią wymiany handlowej z Chinami. W 2010 roku eksport z Polski do Chin posiadał 1,05 % całego eksportu, natomiast import był niemal dziewięciokrotnie większy. Stanowił on 9,48% importu do Polski, w efekcie dając w tym roku saldo wymiany o wartości -11,4 mld euro. Mimo wzrostu polsko-chińskiej wymiany handlowej, jej specyficzną cechą jest ujemne saldo po stronie Polski. Nierównowaga ta, wynika między innymi z konkurencyjności cenowej chińskich towarów spowodowanej olbrzymim potencjałem siły roboczej.

Ostatnie dziesięciolecie charakteryzowało się szybkim wzrostem wymiany handlowej między Polską a Chinami. W 2001 r. wartość polskiego importu z Chin wynosiła 1595 mln USD natomiast wartość polskiego eksportu do Chin wynosiła 176 mln USD. Rok 2005 przyniósł wzrost eksport do wartości 591 mln USD, import z Chin zwiększył się do 5497 mln USD. W 2010 r. eksport z Polski do Chin wzrósł do 1628 mln USD, wartość importu wyniosła 16 703 mln USD.

W okresie 2001-2010 import z Chin wzrósł ponad 10-krotnie, a eksport nieco ponad 9-krotnie. Dynamika wymiany handlowej z Chinami wyprzedzała w całym okresie tempo wzrostu wymiany handlowej Polski ogółem. W efekcie, w ciągu 10 lat, udział Chin w polskim eksporcie ogółem z poziomu 0,5% na początku okresu, wzrósł do 1,0% w ostatnim roku. W eksporcie Polski do krajów poza UE udział Chin zwiększył się z 2,7% do 4,9%. Z kolei udział importu z Chin w polskim imporcie ogółem z poziomu 3,2% w 2001 r. podniósł się do 9,4% w 2010 r., a w polskim imporcie spoza krajów UE odpowiednio wzrósł z 10,7% do 23,2% . (Piotrowski, Bąkowska, Gniadek, Kępka; 2011)

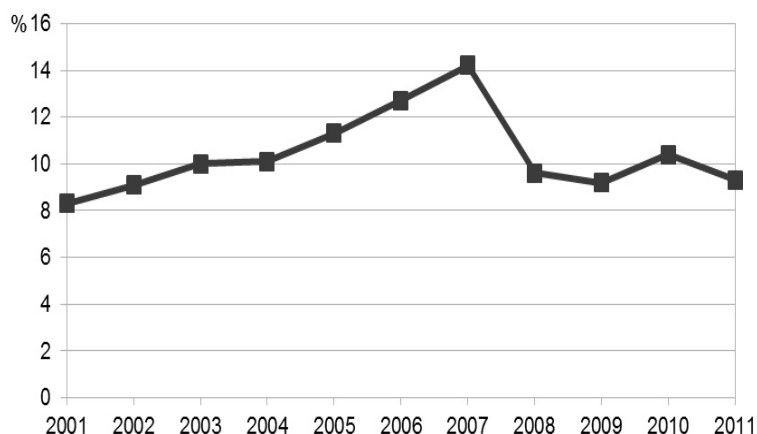
Ryc. 1 Wymiana handlowa między Polską a Chinami
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PISM

Według danych chińskich zakumulowana wartość chińskich inwestycji w Polsce na koniec 2010 r. wyniosła 140 mln USD i była wyższa niż w innych państwach Europy Środkowej, oprócz Węgier, gdzie szacowana była na 466 mln USD. Zaangażowanie chińskiego kapitału na rynku europejskich przybiera trzy formy: inwestycji bezpośrednich, zakupu obligacji oraz udziału w przetargach publicznych.

INWESTYCJE CHIŃSKIE NA ŚWIECIE

Chiny zaliczane są obecnie do jednej z dwóch, obok Stanów Zjednoczonych, największych potęg gospodarczych świata. Z roku na rok notują wzrost gospodarczy nieporównywalnie większy od wysoko rozwiniętych państw Zachodu. Początku dynamicznego rozwoju gospodarczego ChRL należy szukać w końcu lat 70-tych ubiegłego wieku. Jest on w dużej mierze pochodną zapoczątkowanych w 1978 roku przez Deng Xiaopinga reform gospodarczych. Władze przyjęły wów-

czas reformatorski program „czterech modernizacji”- w rolnictwie, przemyśle, obronie narodowej oraz w obszarze nauki i techniki. Postanowiono także otworzyć kraj na wpływy z zewnątrz.(Żmuda, 2009).

Ryc. 2 Wzrost PKB ChRL w latach 2001 – 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Światowego

Równoległe z wprowadzanymi reformami rozpoczął się proces integracji gospodarki Państwa Środka z gospodarką światową. Polityka „otwartych drzwi” spowodowała niebywały wzrost handlu zagranicznego oraz napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Kolejnym przełomowym momentem w integracji Chin z gospodarką światową było wstąpienie do Światowej Organizacji Handlu (WTO). Oznaczało to nie tylko wzrost inwestycji zagranicznych w Chinach, ale również zapoczątkowało proces „wychodzenia na zewnątrz”. Zmodernizowana gospodarka chińska między innymi dzięki dużemu napływowi inwestycji zagranicznych zyskała możliwość oraz potrzebę utworzenia własnych Międzynarodowych Przedsiębiorstw (Transnational Corporations) i prowadzenie inwestycji zagranicznych.

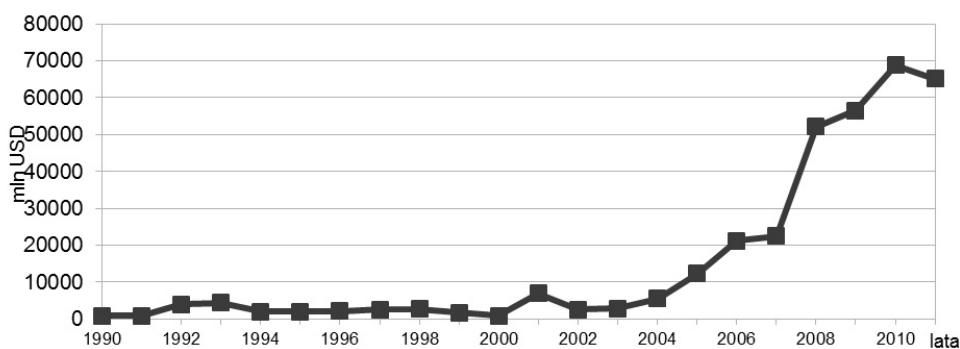
Ten stosunkowo nowy trend ma związek z polityką rządu opartą na strategii „go global”, przedstawionej w 2001 r. Strategia zakładała pomoc państwa dla chińskich przedsiębiorstw w inwestowaniu za granicą, a jako najważniejsze dziedziny globalnej ekspansji wymieniała: tworzenie działalności produkcyjnej, eksploatację surowców z lokalnymi partnerami, realizację międzynarodowych kontraktów na projekty inżynieryjne oraz wzrost eksportu usług pracowniczych. Priorytetem chińskiego rządu w ramach strategii „go global” jest wykreowanie tak zwanych globalnych czempionów, czyli dużych międzynarodowych przedsię-

biorstw o globalnie rozpoznawalnej marce, które będą zdolne do rywalizacji na rynku międzynarodowym z najważniejszymi korporacjami transnarodowymi. Szczególne nadzieje pokłada się w przedsiębiorstwach, które odniosły sukces na rynku wewnętrznym i były w stanie eksportować konkurencyjne produkty (Gradius, Szczudlik-Tatar; 2012).

Główne tendencje chińskich BIZ na świecie

W ostatnim dziesięcioleciu można zaobserwować bardzo dynamiczny wzrost chińskich inwestycji zagranicznych na świecie. Zjawisko to przyjmuje niespotykany dotąd wymiar. W 2001 roku wartość napływu zagranicznych inwestycji z Chin wynosiła prawie 6,9 mld dolarów. W roku 2011 wartość ta wyniosła nieco ponad 65 mld dolarów (według danych UNCTAD). W ciągu 10 lat nastąpił więc zadziwiający, prawie 10-krotny wzrost inwestycji zagranicznych Państwa Środka.

Udział BIZ chińskich przedsiębiorstw w stosunku do całości inwestycji na świecie jest stosunkowo niski, lecz systematycznie rośnie. Według danych UNCTAD w 2001 roku udział przepływu chińskich inwestycji zagranicznych wyniósł 0,92%, w 2006 roku 1,5%, natomiast w 2011 wyniósł aż 3,84%.

Ryc. 3. Napływ chińskich inwestycji zagranicznych w latach 1990-2011 (w milionach dolarów)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOFCOM

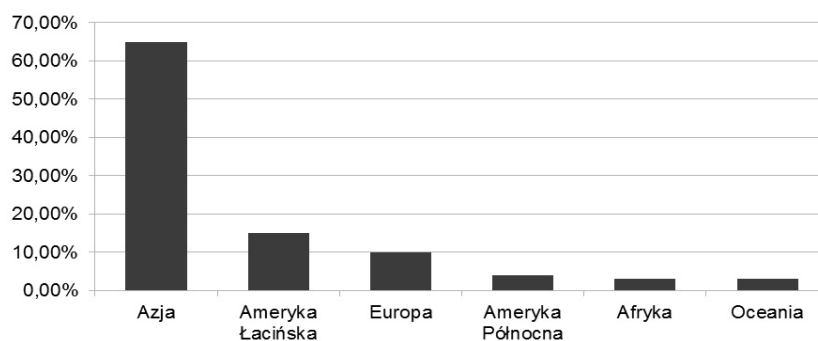
W 2010 roku według raportu MOFCOM (Ministry of Commerce People's Republic of China) Chiny znajdowały się na 5 miejscu klasyfikacji państw według napływu Bezpośrednich Inwestycji Zagranicznych. Wyprzedzają je takie kraje jak USA, Francja, Niemcy oraz specjalny region administracyjny należący do ChRL-Hongkong.

Tab. 1. Największy napływ BIZ według krajów w 2010 r.

Największy napływ BIZ według krajów w 2010 r.	Wartość przepływu BIZ (w USD)
1. USA	328,9
2. Niemcy	104,86
3. Francja	84,11
4. Hongkong	76,01
5. Chiny	68,81

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOFCOM.

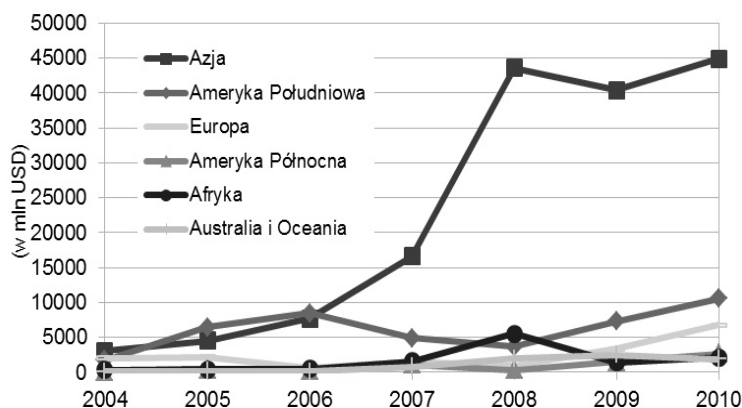
Chińskie inwestycje zagraniczne rozprzestrzeniły się na wszystkich kontynentach. Największe przepływy w 2010 roku zanotowano do krajów Azji, stanowią one 2/3 wszystkich chińskich inwestycji zagranicznych. Kolejne kontynenty z największym przepływem BIZ z Państwa Środka to Ameryka Łacińska oraz Europa.

Ryc. 4. Udział napływu bezpośrednich inwestycji z Chin według kontynentów w 2010 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOFCOM

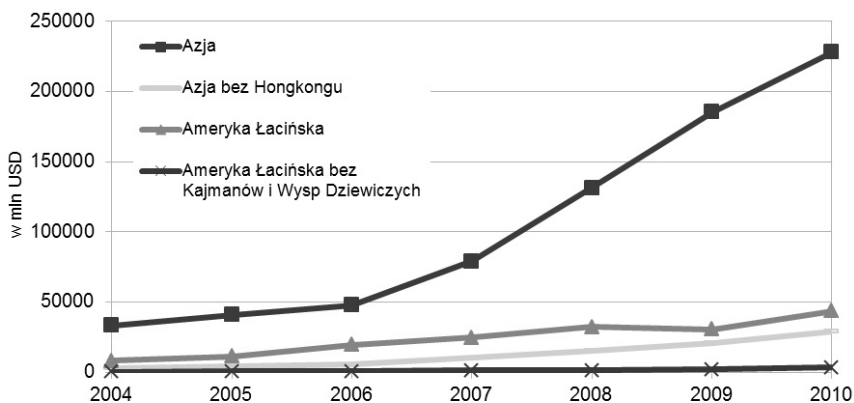
Od 2004 do 2010 roku poszczególne kontynenty cechowała jednak zmienna dynamika napływu chińskich inwestycji. Do 2006 roku napływ inwestycji z Państwa Środka był stosunkowo wyrównany i nie przekroczył na żadnym z kontynentów 10 mld USD. Od 2007 roku odnotowano jednak olbrzymi wzrost napływu inwestycji Państwa Środka do państw azjatyckich. Już w 2008 roku osiągnęły one wartość 45 mld USD, wyraźnie dominując nad pozostałymi kontynentami. Napływ BIZ do krajów leżących na pozostałych kontynentach często się zmieniał. Warty zauważenia może być spadek inwestycji chińskich do Europy i Ameryki Północnej w latach 2007- 2008 spowodowany kryzysem finansowym, który dotknął głównie wysoko rozwinięte kraje.

Ryc. 5 Napływ BIZ z Chin według kontynentów w latach 2004- 2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOFCOM

Największa liczba chińskich inwestycji zagranicznych pod względem wartości transakcji jest przeprowadzana z tzw. rajami podatkowymi. Są nimi na przykład: Hongkong (SAR), Macao (SAR), Singapur, Kajmany, Wyspy Dziewicze, Bermudy. Motywy inwestycji w rajach podatkowych są trudne do zbadania, ale najczęściej transakcje te realizowane są z powodów finansowych. W rzeczywistości możemy obserwować, że znacząca część kapitału wprowadzonego w tych krajach nie zostaje w nich, lecz jest reinwestowana w Chinach, tak aby zoptymalizować podatki płacone przez przedsiębiorstwa (Gugler, Boie, 2008). Taki zabieg nazywany jest w literaturze ekonomicznej jako „round - tripping investment”. Dlatego analizując udział inwestycji zagranicznych Państwa Środka w odniesieniu do poszczególnych kontynentów, należy mieć na uwadze wyżej opisane zjawisko.

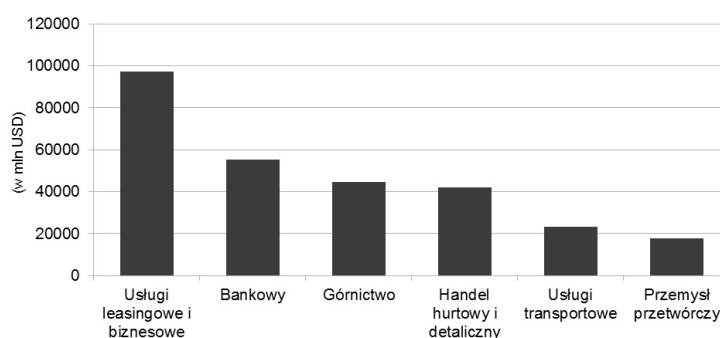

Ryc. 6. Kapitał chińskich BIZ w Azji (z oraz bez Hongkongu) i Ameryki Łacińskiej (z oraz bez Kajmanów i Wysp Dziewiczych).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOFCOM

Analizując chińskie inwestycje zagraniczne pod względem branżowym, obserwujemy dominację usług leasingowych i biznesowych, których wartość kapitału osiągnęła w 2010 roku ponad 97 mld USD. Na drugim miejscu znajdują się firmy z sektora bankowego, których wartość kapitału była prawie dwukrotnie niższa niż usług leasingowych i biznesowych. Wynosiła ona ponad 55 mld USD i była porównywalna z wartościami kolejnych branż, które stanowiły górnictwo (ponad 44,5 mld USD) oraz handel hurtowy i detaliczny (42 mld USD). Można więc zaobserwować koncentrację ponadnarodowych firm Państwa Środka w usługach związanych z finansami i globalnym biznesem. W porównaniu do trendów światowych gdzie w latach 2009-2010 wartości sektorów I i III maleją a jedynie wartości w II sektorze rosną (UNCTAD, 2011), chińskie przedsiębiorstwa notują wyraźny wzrost we wszystkich 3 sektorach gospodarki

Poniższy wykres prezentuje branżowy podział chińskich BIZ według zainwestowanego kapitału.

Ryc. 7. Kapitał chińskich przedsiębiorstw zagranicznych według dominujących branż w 2010 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOFCOM

CHARAKTERYSTYKA CHIŃSKICH PRZEDSIĘBIORSTW PONADNARODOWYCH

Przedsiębiorstwa chińskie inwestujące za granicą są to firmy zarówno państwowe jak i prywatne. Jednak charakterystyka globalnych czempionów pochodzących z Państwa Środka wskazuje na bardzo dużą rolę rządu chińskiego w większości, szczególnie w najbardziej znaczących, inwestycji zagranicznych. W 2005 roku według analizy Cheng, Ma z 2007 roku 83,2% przepływu BIZ z Chin było przeprowadzanych przez rząd. Pozostały udział w BIZ wychodzących z Chin stanowią firmy zarządzane przez poszczególne regiony, przedsiębiorstwa kolektywne oraz prywatne. Lenovo, współcześnie znajdujące się w większości w rękach prywatnych, w momencie spektakularnego przejęcia firmy komputerowej IBM, było własnością państwa. Szczególnie ważną dla rządu branżą jest przemysł wydo-

bycia surowców mineralnych, co sprawia że jest ona niemal zamknięty dla prywatnych firm. Wszystkie inwestycje zagraniczne wychodzące z Chin, również prywatnych korporacji, są kontrolowane przez instytucje państwowe. Muszą one być zgodne być ściśle zgodne z linią polityki zagranicznej prowadzonej przez rząd (Gugler, Boie, 2008).

Jak wynika z raportu MOFCOM 2010 na końcu 2010 roku ponad 13 000 chińskich przedsiębiorstw utworzyło około 16 000 firm za granicą, rozprzestrzeniając się w 178 krajach. Dla porównania w 2006 roku 5 000 korporacji z Państwa Środka utworzyło prawie 10 000 zagranicznych podmiotów gospodarczych w 172 krajach. Najwięksi zagraniczni inwestorzy działają w branżach związanych z wydobyciem i przetwórstwem surowców mineralnych. Jak już wspomniano wcześniej, znajdują się one w rękach państwa.

Tab. 2. Dziesięć największych przedsiębiorstw chińskich na koniec 2010 roku, według kapitału zainwestowanego za granicą.

Miejsce	Nazwa przedsiębiorstwa
1	China Petrochemical Corporation
2	China National Petroleum Corporation
3	China National Offshore Oil Corporatio
4	China Resources (Holdings) Co.,Ltd.
5	China Ocean Shipping (Group) Company
6	China National Cereals, Oils & Foodsuffs Corp.
7	Aluminium Corporation of China
8	China Merchants Group
9	Sinochem Corporation
10	China Unicom Corporation

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOFCOM

INWESTYCJE ZAGRANICZNE W POLSCE NA TLE KRAJÓW EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

Po 1989 roku w wyniku transformacji gospodarczej nastąpiła w Polsce liberalizacja przepływów kapitału i stopniowe włączanie polskiej gospodarki do międzynarodowego systemu finansowego. W wyniku tych wydarzeń pojawiło się nowe zjawisko-napływ kapitału zagranicznego. Wiązały się z nim różnorodne nadzieje i obawy. Z jednej strony oczekiwano podniesienia konkurencyjności,

innowacyjności przedsiębiorstw, z drugiej utratę lub zmniejszenie liczby miejsc pracy, ograniczenie powiązań z lokalnymi firmami i transfer zysków za granicę.

W latach 90-tych XX wieku, czyli w pierwszych latach po transformacji w napływie kapitału zagranicznego dominowały procesy prywatyzacji przedsiębiorstw. Związane to było przede wszystkim z niepewnością zagranicznych inwestorów, wynikającej z nieznamomości warunków inwestowania w Polsce oraz z braku stabilności społeczno-gospodarczej w naszym kraju. Sytuacja kształtowała się z biegiem czasu, dlatego trudno było zdobyć zaufanie inwestorów chcących zakładać nowe przedsiębiorstwa lub filie już istniejących od podstaw- greenfield investments. W miarę stabilizowania się sytuacji ekonomiczno-politycznej, szybkiego wzrostu gospodarczego oraz budowaniu pozytywnego wizerunku Polski m.in. poprzez wstąpienie do Unii Europejskiej, rosły inwestycje zakładane od podstaw.

W ostatnich latach obserwujemy wzrost wartości przejęć kapitałowych (transakcji między koncernami ponadnarodowymi, a także między firmami zagranicznymi, a polskimi prywatnymi przedsiębiorstwami), co zbliża strukturę inwestycji zagranicznych w Polsce do sytuacji w gospodarkach wysoko rozwiniętych. Coraz większe znaczenie mają również dodatkowe nakłady firm działających w Polsce od dłuższego czasu (Domański; 2001; 2010).

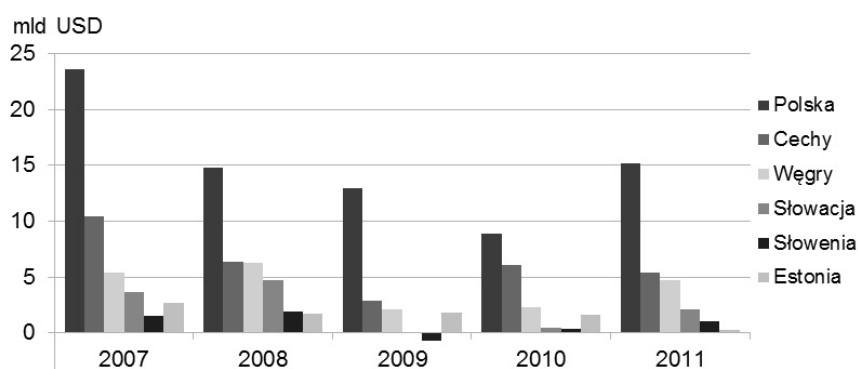
W bilansie napływu i odpływu kapitału do i z Polski obserwujemy wyraźnie dodatnie wartości, które w ciągu kolejnych lat, prawdopodobnie będą podlegać w dalszym ciągu zwiększającej się wartości napływu kapitału.

Inwestycje zagraniczne w Polsce na tle krajów Europy Środkowo-Wschodniej

Polska uznawana jest za lidera pośród państw Europy Środkowej i Wschodniej pod względem napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Głównym czynnikiem wpływającym na taki stan rzeczy jest duży rynek zbytu, co pokazuje fakt, że wytwarzane przez przedsiębiorstwa dobra i usługi sprzedawane są głównie na rynku krajowym. Nie bez znaczenia pozostaje również lokalizacja Polski w centrum Europy, z bliską dostępnością wysoko rozwiniętych rynków zachodnich jak i rozwijających się krajów byłego Związku Radzieckiego. Ponadto na atrakcyjność inwestycyjną wpływają takie czynniki jak niskie koszty coraz lepiej wykwalifikowanej kadry pracowniczej (w porównaniu do krajów Europy Zachod-

niej) oraz obecność w strukturach Unii Europejskiej, co znacznie ułatwia kontakty gospodarcze z potencjalnymi inwestorami z krajów wysoko rozwiniętych.

W ostatnim czasie dużą uwagę zwraca się również na łagodny przebieg kryzysu finansowego w naszym kraju, co umacnia naszą pozycję i uatrakcyjnia Polskę w oczach inwestorów. Dobry klimat inwestycyjny w Polsce potwierdza ostatni Światowy Raport Inwestycyjny (World Investment Report 2011) prowadzony przez UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development), w którym nasz kraj zajął szóstą pozycję w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej. Wyprzedzają nas głównie światowe potęgi tj. Chiny, USA a za Polską plasują się takie kraje jak Niemcy czy Wielka Brytania. Na tle krajów Europy Środkowej i Wschodniej pod względem wartości napływających inwestycji zagranicznych jesteśmy wyraźnym liderem. We wszystkich krajach kryzys finansowy spowodował wyraźny spadek napływu kapitału z zagranicy w latach 2008-2010, ale rok 2011 przyniósł odbicie, w kolejnych latach przewidywana jest dalsza tendencja wzrostowa.

Ryc. 8. Wartość napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych w wybranych krajach Europy Środkowej i Wschodniej w latach 2007-2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OECD

Zdecydowanie największą wartość inwestycji przedsiębiorstw z Państwa Środka skupia się na Węgrzech, które mocno zabiegają o wzmacnianie relacji gospodarczych z ChRL. Współpraca gospodarcza jest efektem m.in. licznych spotkań przywódców obu państw, wzrostem atrakcyjności Węgier po wejściu do Unii Europejskiej. Nie bez znaczenia pozostaje również fakt, że na Węgrzech żyje najliczniejsza w Europie Środkowej diaspora chińska (10-15 tys).

CHIŃSKIE INWESTYCJE W POLSCE

Dla utrzymania dobrych stosunków gospodarczych z Państwem Środka bardzo ważny jest wzrost polskiego eksportu jak i napływ chińskich inwestycji. Obserwowany ostatnimi laty kryzys finansowy w Europie przyczynił się do zwiększenia liczby zagranicznych inwestycji chińskich oraz zaangażowanie kapitałowe w papiery dłużne państw Starego Kontynentu. Mimo że Europa nie jest głównym obszarem chińskich inwestycji jednak w ostatnich latach wzrosło zainteresowanie jej rynkiem gospodarczym.

Dążenie chińskich przedsiębiorstw ukierunkowane jest przede wszystkim na zdobycie nowych rynków zbytu, surowców naturalnych, nowoczesnych technologii, przejęcie strategicznych aktywów czy ominięcie barier handlowych. Poprzez fuzję i przejęcia firmy takie jak TCL, Lenovo, Shanghai Automotive Industry Corporation, BOE Technology, Holley Group, Geely dokonały międzynarodowej ekspansji.

Wśród największych chińskich inwestorów w Polsce należy wymienić firmę TCL Operations, zajmującą się produkcją telewizorów LCD w Żyrardowie, firmę Min Hoong Development Co. czy Digital View produkującą telewizory ciekłokrystaliczne i nagrywarki DVD w Koszalinie. W Polsce zakłady produkcyjne posiadają również firmy Yuncheng i Dong Yun mające swoje siedziby w Łodzi. Od 1997 r. KGHM współpracuje z China Minmetals Corporation, sprzedając do Chin blisko 10 proc. wyprodukowanej w Polsce miedzi. W Warszawie natomiast funkcjonuje, należąca do chińskiego holdingu firma Minmetals Construction Poland Sp. z o.o. Również polska firma Kopex współpracuje z Shandong Taishan Jianneng Machinery Group Co. Ltd. Wynikiem współpracy, było utworzenie w 2007 roku spółki Tagao Mining Machinery Equipment Manufacturing Co. Ltd. w Taian, prowincji Shandong w Chinach.

Spółka China Overseas Engineering Group Co. Ltd./COVEC zarejestrowana została w Polsce w 2007r. W jej skład wchodzi 37 firm i stała się pierwszą zagraniczną inwestycją budowlaną tego przedsiębiorstwa w Europie. W 2009 roku wygrała w przetargu na budowę 91km fragmentu autostrady A2 z Warszawy do Łodzi.

Kolejną chińską inwestycją jest Athletic Group, zakupiła ona 5 ha ziemi na terenie Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. W 2005 roku wybudowała fabrykę rowerów, w której zatrudnia ok. 300 osób.

Światowy lider produkcji urządzeń telekomunikacyjnych i informatycznych Huawei Technologies Co. Ltd. również zainwestował na polskim rynku. W naszym kraju, zlokalizowana jest centrala firmy na Europę Środkowo-Wschodnią i Skandynawię, która została zarejestrowana w 2004r. z siedzibą w Warszawie. Także w stolicy w 2005 roku swoją działalność zapoczątkowała firma zajmująca się produkcją skanerów wykorzystujących technikę nuklearną-Nuctech Warsaw Compacy Ltd. Przedsiębiorstwo to w 2010 roku zainwestowało ok. 20 mln euro w budowę, pierwszego poza Chinami zakładu do produkcji ultranowoczesnych skanerów w Kobyłce. Prowadzące handel hurtowy jak i detaliczny są również coraz liczniejsze Chińskie Centra Handlowe. Funkcjonują już m.in. w podwarszawskiej Wólce Kosowskiej, Jaworznie, Łomży czy Radomiu.

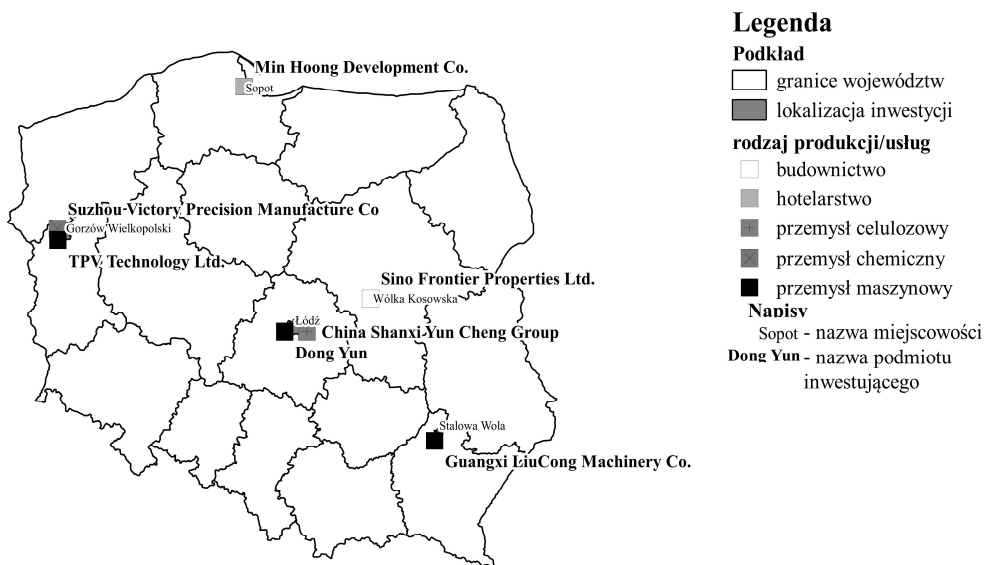
Według danych NBP na koniec 2010 r. łączna wartość inwestycji polskich w Chinach wyniosła 112 mln USD. Struktura tych inwestycji wskazuje, że polskie przedsiębiorstwa są zainteresowane współpracą inwestycyjną w sektorze górniczym, farmaceutycznym, chemii budowlanej oraz przemyśle odzieżowym. Natomiast skumulowana wartość chińskich inwestycji bezpośrednich w Polsce na koniec 2010 r. wyniosła 328 mln USD.

W 2010 roku inwestycje w Polsce stanowiły zaledwie 1,1% wszystkich inwestycji chińskich w Europie (w odróżnieniu od 9,3% w 2007 r.). W Polsce stopniowo zwiększa się liczba podstawowego kapitału zagranicznego pochodzącego z Chin (od 5,2 mln EUR w 2005 do 32,9 mln EUR w 2009 r.). W Polsce do 2011 roku można wyróżnić mniej niż 20 znaczących inwestycji zagranicznych pochodzących z Chin. Porównując z inwestycjami zagranicznymi pochodzącymi z innych krajów, stawia to inwestycje pochodzące z Chin na odległym miejscu (Wiśniewski; 2011).

Chińskie inwestycje w Polsce obejmują głównie branżę elektroniczną, przede wszystkim produkcję telewizorów i monitorów LCD (np. TCL Corporation w Żyrardowie, Digital View w Koszalinie), elektromaszynową (Nuchtech w Kobyłce pod Warszawą, produkujący skanery do prześwietlania pociągów i pojazdów), dystrybucję towarów (GD Poland w Wólce Kosowskiej) i branżę IT (ZTE, Huawei). Największą chińską inwestycją w Polsce jest zakup huty Stalowa Wola przez Liu-Gong. Jest to pierwsza w naszym kraju prywatyzacja przeprowadzona w całości przez chiński kapitał (Gradziuk, Szczudlik-Tatar; 2012).

Według najnowszych informacji Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji zagranicznych za jej pośrednictwem prowadzonych jest w Polsce 143 projektów

o łącznej wartości 5,8 mld euro-11 spośród nich pochodzi z ChRL. Ponadto w 2012 roku agencja ta wydała przewodnik inwestorów „Wrota do Europy” w języku chińskim, co zapewne jest spowodowane zwiększonym zainteresowaniem chińskich inwestorów.

Ryc. 9 Rozmieszczenie chińskich inwestycji w Polsce.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PAIilz „List of Major Foreign Investors in Poland with comment”, Warsaw 2011.

PODSUMOWANIE

Mimo złego stanu infrastruktury technicznej, barier administracyjnych czy niekorzystnego systemu podatkowego, Polska jest jednym z krajów Europy Środkowej i Wschodniej o wysokiej opinii lokowania inwestycji zagranicznych. Przez wiele instytucji międzynarodowych oceniana jest jako kraj o zawansowanym procesie transformacji gospodarczej i postrzegana jako priorytetowe miejsce do inwestowania.

Głównymi polskimi atutami dla zagranicznych inwestorów są: dogodna lokalizacja geograficzna, duża jak na Europę Środkowo-Wschodnią wielkość rynku wewnętrznego i relatywnie niskie koszty pracy.

Odmienność językowa i kulturowa, brak efektywnej ochrony własności intelektualnej, bariery taryfowe i pozataryfowe są dużymi trudnościami napotykanymi przez przedsiębiorców chcących wejść na rynek chiński. Na skutek progno-

zowanego wzrostu zainteresowania polskich przedsiębiorstw rynkiem chińskim i niezbędny jest rozwój podmiotów dyplomatycznych, administracyjnych, prawnych jak i doradczych.

W ostatnich latach obserwujemy wyraźny wzrost znaczenia chińskiej gospodarki. Faktem jest również ogromny, niespotykany wzrost inwestycji Państwa Środka w świecie. Część z nich lokowana w Europie jest w małym stopniu udziałem Polski. Większość z nich skupia się na najbardziej rozwiniętych krajach jak Niemcy czy Wielka Brytania.

Współcześnie obserwujemy wzrost zainteresowania przedsiębiorstw z ChRL Europą Wschodnią. Największy udział inwestycji chińskich skupia się na Węgrzech, które mocno zabiegają o współpracę, szczególnie trwającego w tym kryzysu. Przedsięwzięcia chińskich globalnych korporacji w gospodarkę Polski są stosunkowo niskie. Zarówno analizując sytuację Polski na tle innych krajów europejskich, jak i udział Chin pod względem inwestorów napływających do Polski. Występują jednak wyraźne symptomy zbliżania się politycznego obu krajów, co w przyszłości ma skutkować zintensyfikowaniem współpracy gospodarczej. Symbolami tych wydarzeń są częste wizyty najwyższych władz, podpisanie w 2012 roku „Strategicznego Partnerstwa”, wznowienie bezpośrednich lotów z Warszawy do Pekinu, czy wejście jednego z czterech największych chińskich banków na rynek polski.

LITERATURA:

Cheng, L. K., & Ma, Z., 2006, China's Outward FDI: Past and Future. Working paper by the National Bureau of Economic Research, Cambridge, Mass.

Domański B., 2001, Kapitał zagraniczny w przemyśle Polski: Prawidłowości rozmieszczenia, uwarunkowania i skutki. Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków

Domański B., 2010, Kapitał zagraniczny a rozwój polskich regionów, [w:] Przekształcenia struktur regionalnych. Aspekty społeczne, ekonomiczne i przyrodnicze, S. Ciok, P. Migoń (red.), Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego, s. 263- 273.

Dziemianowicz W., 2006, Inwestycje zagraniczne jako czynnik rozwoju polskich regionów, Ekspertyza wykonana na zlecenie Departamentu Koordynacji Polityki Strukturalnej w MGPIPS, dostępny: www.msap.pl

Godlewska-Majkowska H., Zarębski P., 2011, Atrakcyjność Inwestycyjna regionów, Raport syntetyczny.

Gradziuk A., Szczudlik- Tatar J., 2012 „Perspektywy rozwoju współpracy gospodarczej Polski z Chińską Republiką Ludową”; PISM, Warszawa.

Gugler P., Boie B., 2008, „The Emergence of Chinese FDI: Determinants and Strategies of Chinese MNEs, [w:] Emerging Multinationals : Outward Foreign Direct Investment from Emerging and Developing Economies, Kopenhaga.

Herman A., 2007, Chiny – co dalej z ich strategią transformacyjną „walca”, Międzynarodowa konferencja pt.: „Chiny w globalnym świecie”, Warszawa.

Jakubiak M., Rybiński K., Weresa A, 2002, Rola Inwestycji Zagranicznych w Gospodarce.

Gradziuk A., Szczudlik- Tatar J., 2012, Perspektywy rozwoju współpracy gospodarczej Polski z Chińską Republiką Ludową, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych.

MOFCOM, 2010 Statistical Bulletin of China's Outward Foreign Investment.

Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych, 2012, Newsletter, numer 291,292.

Piotrowski J., Bąkowska K., Gniadek J. , Kępka H.; 2011 r. „Bariery i możliwości wzrostu polskiego eksportu do Chin Kontynentalnych i chińskich inwestycji bezpośrednich w Polsce”, Instytut Badań Rynku, Konsumpcji i Koniunktur, Warszawa

Rabiej P., Bonikowska M., 2011, Polska-Chiny, Wydawnictwo Thinktank, dostępny www.mttp.pl

UNCTAD, 2011, World Investment Report 2011.

UNCTAD, 2012, World Investment Report 2012.

Wiśniewski P., 2012, Aktywność w Polsce przedsiębiorstw pochodzących z Chin, E-wydawnictwo, 2012, dostępny:

<http://www.e-wydawnictwo.eu/Document/DocumentPreview/2433>.

Żmuda M., 2009, Przyczyny wejścia chińskiej republiki ludowej na ścieżkę przyspieszonego wzrostu gospodarczego [w:] Wybrane problemy gospodarki światowej pierwszej dekady nowego wieku, pod red. W. Michalczyka, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu. Katedra Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych, Wrocław, s. 93-101.

cytacja: Ledniowska E., Koszek R., (2012). Chińskie inwestycje na Świecie i w Polsce jako skutek dynamicznego rozwoju gospodarki Państwa Środka. *Prace Studenckiego Koła Naukowego Geografów Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie*, 1, 92-108.